

Hea omavalitsuse esindaja!

Harno tänab kõiki omavalitsusi senise koostöö eest, mille tulemusena on igal Eesti vallal ja linnal olemas kehtiv huvihariduse- ja huvitegevuse riikliku lisatoetuse kasutamise kava. 2023. aasta kavades kirjeldatud tegevused lahendavad või leevendavad üle Eesti ligi 300 kitsaskohta, mis muudavad huvihariduse ja huvitegevuse noortele senisest mitmekesisemaks ja kättesaadavamaks. Anname ka sel aastal omavalitsustele individuaalset tagasisidet eesmärgiga toetada ühtse arusaama kujunemist lisatoetuse sihipärasest kasutamisest. Oleme sel aastal fookuse seadnud 7 aspektile ning loodame, et meie antud tagasiside on abistav võimaluste loomisel ja kvaliteedi tagamisel.

Tagasiside 2022. aasta tulemustele ning uue 2023. perioodi kavale.

1. Eelmisel aastal tõstatus poliitilise peateemana eestikeelsele õppele üleminek, mille eesmärk on pakkuda kõigile Eesti lastele, olenemata emakeelest, võimalust omandada kvaliteetne eestikeelne haridus, mis toetab Eesti riigiidentiteedi kujunemist, suurendab ühiskonna sidusust ning vähendab nii hariduslikku kui ka sotsiaalmajanduslikku segregatsiooni. Terviklikult eestikeelne haridusruum tagab paremad võimalused hariduse edasiseks omandamiseks, toimetulekuks tööturul ning toetab seda, et Eestis elavad inimesed oleksid ühises info- ja väärtusruumis. Vaatlesime eraldiseisvana ka eestikeelse huvihariduse ja huvitegevuse kättesaadavust kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumil.

Põhja-Sakala vallas on huviharidus ja huvitegevus eesti keelne ning antud teema kitsaskohana ei esinenud.

2. Seadus näeb ette, et vallad ja linnad koostavad täiendava toetuse kasutamise kava, milles tuuakse välja huvihariduses ja huvitegevuses osalevate 7.-19. aastaste unikaalsete noorte ja võimaluste arv. Jälgisime ka sel korral võimalikke arvulisi vastuolusid.

Põhja-Sakala valla esitatud arvnäitajates esmasel kontrollil ebakõlasid ei tuvastatud.

3. Toetus eraldatakse omavalitsustele edendamaks nende territooriumil toimuvat huviharidust ja huvitegevust. Seadus seab toetuse kasutamisel piiranguid ainult kulude liigile. On öeldud, et vald ega linn ei või huvihariduse ja huvitegevuse toetust kasutada:
 - kinnisvara ja sõiduvahendite omandamiseks ja kasutusse võtmiseks;
 - hoonete ja rajatiste ehitamiseks;
 - kinnistute, hoonete ja ruumide majandamiskulude eest tasumiseks.

Lähtuvalt sellest lugesime toetuse kasutamise tulemusi ning ka esitatud kavu eesmärgiga aru saada, kas toetust on kasutatud sihipäraselt ning kuidas esineb selles vastuolu määruse või seadusega.

Põhja-Sakala valla tulemustest võib välja lugeda, et toetust on kasutatud sihipäraselt huvihariduse ja huvitegevuse mitmekesisuse ja kättesaadavuse edendamiseks. Uues kavas on aga tegevus, mille mittesihipärasusele soovime tähelepanu juhtida. Tegevuses nr 54 toote välja pereväärtuste teadvustamise ja tähistamise (vanavanemate päev, isadepäev, emadepäev, lastekaitsepäev jne). Nimetatud tegevused ei ole kirjeldatud ühegi huviringi väljundsündmusena, mis annab indikatsiooni arvata, et tegemist on ühekordse sündmusega ning antud toetuse kontekstis ei täida huvihariduse ja huvitegevuse regulatsioonides seatud tingimusi. Kahtlemata on tegemist oluliste sündmustega, kuid palume kavandatud tegevus KOVi oma ressurside toel ellu viia.

4. Kohalik omavalitsus peab toetuse kasutamisel lähtuma noorsootöö seaduse § 15¹ lõikes 4 toodud tingimustest ning Vabariigi Valitsuse 29.06.2017 määruses nr 121¹ sätestatust, mis muu hulgas nimetab, et vallad ja linnad peavad **toetuse kasutamisel lähtuma noorte vajadusest** (tegevuskava koostamisel on küsitud ka noorte arvamust, seda üldjuhul küsimustiku või noorte aktiivgrupi abil).

Kava koostamisel on üheks oluliseks aspektiks noorte arvamuse küsimine. Põhja-Sakala valla kavas on noorte vajaduste kohta arvamust avaldanud noored ise, infot on kogutud teenusepakkujatelt ja noortevaldkonna töötajatelt. Noorte jaoks tulemuslikuma huvihariduse ja huvitegevuse korraldamiseks soovitame noori kaasata ka läbi noortevolikogu (kui on loodud) ning õpilasesinduste. Samuti soovitame läbi viia ka küsitlusi ning uuringuid.

5. Määrus kohustab valdu ja linnu esmajoones arvestama 7–19 aastaste noortega perede sotsiaal-majandusliku olukorra, lasterikaste perede olukorra, nende **noorte füüsiliste või psüühiliste erivajaduste** ning regionaalsest paiknemisest tingitud huvihariduse ja huvitegevuse kättesaadavusega. Vaatlesime ka sel korral kuidas on omavalitsused arvestanud **noorte füüsiliste ja psüühiliste erivajadustega** ning mida konkreetselt selleks on tehtud.

Põhja-Sakala valla esitatud tulemustes ja uue perioodi kavas on välja toodud, et olete valmis pakkuma tegevusi noortele ja arvestama seejuures nende füüsiliste ja psüühiliste erivajadustega. Märkate nende vajadusi kaasates tegevustesse nii individuaalselt kui ka grupitegevustes. Samuti toote välja, et ringijuhiga on sõlmitud leping, mis kohustab arvestama iga lapse hariduslike ja muu erivajadusega. Näeme, et olete erivajadustega noorte kaasamise laiapõhjaliselt läbi mõelnud ning muutnud huvihariduse ja huvitegevuse kättesaadavamaks ka sellele sihtgrupile.

6. Avalik teave on teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Eeltoodust lähtuvalt on huvihariduse ja huvitegevuse kavad avalik teave ning **kohalikel omavalitsustel kohustus need avalikustada**. Kava avalikustamine on oluline selleks, et info noortele loodud võimalustest oleks kättesaadav nii noorele kui lapsevanemale. Seetõttu peab olema kava ka hästi leitav ning valdkonnavälisele inimesele sisu poolest arusaadav.

Näeme, et Põhja-Sakala valla kava on veebilehel avalikustatud ning sport ja noorsootöö alajaotuse alt hästi leitav. Kava on lahti kirjutatud väga põhjalikult ning ilma valdkondliku taustateadmista on võimalik aru saada, mida teha kavandatakse. Uue kava koostamisel jätkake kindlasti sama põhjalikkusega kitsaskohtade ja nende lahendamiseks planeeritavate tegevuste kirjeldamist, hinnake nende tegevustega kaasnevat süsteemsust ja juhendatavust ning lähtuge toetuse kasutamise regulatsioonidest.

7. Esitatud tulemustest püüdsime aru saada kuidas olite arvesse võtnud kevadel saadetud tagasisidet huvitoetuse sihipärase kasutamise kohta.

Juhtisime eelmisel perioodil tähelepanu asjaolule, et noortetoa (avatud noorsootöö) tegevuste koordineerimine ja eelkõige rahastamine on kohaliku omavalitsuse kulu ning soovitasime kaaluda oma siseste ressursside ümberjagamist antud tegevuse kulude katmiseks. Kuidas täpsemalt tegevuse ümber korraldamine toimus

¹ Vabariigi Valitsuse 6. veebruari 2015. a määruse nr 16 „Riigieelarve seaduses kohaliku omavalitsuse üksustele määratud toetusfondi vahendite jaotamise ja kasutamise tingimused ja kord” muutmine. Riigi Teataja <https://www.riigiteataja.ee/akt/105072017017>

tulemustest ei selgu. Kuna uue perioodi kavas nimetatud tegevus ei kajastu, siis eeldame, et olete tegevuse ümber korraldanud ning vastuolu seaduse ega määrusega enam ei esine.

Riikliku lisatoetuse eesmärk on parandada huvihariduse ja huvitegevuse kättesaadavust ning pakkuda noortele mitmekesisemaid osalusvõimalusi. Kokkuvõtlikult öeldes on Põhja-Sakala vallale eraldatud riiklik lisatoetus huvihariduse ja huvitegevuse mitmekesisuse ning kättesaadavuse tagamiseks optimaalselt kasutatud.

Harno pakub tugisüsteemina omavalitsustele jätkuvalt tuge kava koostamisel. Teie piirkonna Harno koordinaator on Margit Kadak. Küsimuste puhul palun pöörduge julgelt allpool olevatel kontaktidel. Igat konkreetset olukorda detailselt läbi rääkides, leiame üheskoos kindlasti lahenduse, mis aitab toetust sihipäraselt ja tulemuslikult kasutada.

Lugupidamisega

Margit Kadak

Noorteosakond

Omavalitsuste arengutoe valdkond

Peaekspert

Tel: +372 566 33 537

E-post: margit.kadak@harno.ee